

Komentarji

resistenca" ob Pacifiku

Generalna stavka v San Franciscoju je trajala 77 ur, je žalostno za delavce! — Koliko je ta stavka pristanšnim delavcem v pomoč je bila, v tem trenutku še ni mogoče reči. Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

Upajmo, da bodo pristavci ob Pacifiku imeli generalne stavke vsaj nekaj dni.

NEPOKOJ V HITLERJEVIH VRSTAH NARAŠČA

V Hamburgu in drugih nemških mestih je v teku reorganiziranje nacističskih skupin

Amsterdam. — (TIS)—Dnevne desertacije iz vrst nacističskih napadalnih čet in drugih organizacij so postale že tako običajne, da jih tudi drastične kazni, s katerimi Hitler ustrahuje upornike, ne ustavijo. To je soglasno mnenje opazovalcev, ki motrijo politično in ekonomsko situacijo tretjega cesarstva.

Preiskava v več nemških mestih je ugotovila, da ima nepokoj, ki se širi v Hitlerjevih vrstah, ne samo politični, temveč tudi ekonomski značaj. Stari pristavci Hitlerjevega gibanja se jezijo, ker vidijo, da jih nacističski režim odriiva in zapostavlja. Mastne vladne službe daje namreč mladim nacistom, ki so se šele pred kratkim "spreobrili". To, da ducat in več stotine nacistov vpraša za eno in isto vladno pozicijo, je pričelo razburjati duhove v Hitlerjevem taboru. Hitler in njegovi zaupniki so vznemirjeni, ker vidijo, da ne bodo mogli najti remedure, ki bi istočasno odpravila vzroke in učinke, ki izvirajo iz obstoječe politične in ekonomske situacije.

V zvezi z naraščanjem nepokoja v nacističkih vrstah ima organiziranje posebne policije značilen pomen. Ta se je naprej razvila v Šleziji z namenom, da bo gojila in vzdrževala disciplino med člani Hitlerjeve stranke. Dobila je posebne uniforme in poverjena ji je bila izredna oblast, katero pa zlorablja.

V Hamburgu in v vseh večjih nemških mestih so nacističske organizacije v procesu reorganiziranja. Stare so bile takorekoč razpuščene in nekateri voditelji odstavljani ali pa umorjeni. Teror, ki je dosegel višek na krvavo soboto, 30. junija, se še ni polegel.

Poročila se glase, da reorganiziranje hitlerskih organizacij narekuje v prvi vrsti ekonomski položaj, ki postaja zlasti v industrijskih središčih nevarno. Kontrola od zgoraj je bila pojačana preko koncentracije oblasti. To vse kaže, da so se pričeli rušiti temelji, na katerih je Hitler zgradil svoj režim. Ta režim ni izpolnil nad nemške mase in tako je z vsakim dnem bližje položju, ki je po mnenju opazovalcev neizogiben.

Vročina "bila 275 oseb

65 žrtev vročine v Chicago

Chicago. — Od zadnjega četrtka je 65 oseb umrlo v Chicago na posledicah silne vročine, po vsem srednjem zapadu pa število žrtev znaša 275. Temperatura je bila tri dni zaporedoma od 95 do 100 F in v nekaterih krajih srednjega zapada se je dvignila nad 110. Na tisoče družin in moralno prenočevati v parkih in na vrtovih.

Protest proti odslovlitvi železniških delavcev

Boston, Mass. — Resolucija, vsebujoča protest proti odslovlitvi nad tisoč mehanikov, usposlenih v delavnicah Boston & Maine železnice, je bila sprejeta na konferenci B. & M. federacije.

Redukcije delavcev so se že pričele, se je glasilo poročilo konferenci. Govorniki in delegatje so izrazili svojo nejevoljo proti tej akciji železniške družbe, ki je pred kratkim dobila veliko posojilo od vladne korporacije za rekonstrukcijo financ. V svojem apelu je kompanija naglašala, da rabi posojilo za popravila proge in razno železniško opremo.

Pakt med Mussolinijem in Hitlerjem "padel v vodo"

To priznava Mussolinijev tisk. Uničujoče eksplozije v Avstriji se nadaljujejo. Pritisk na Dollfusa naj vzpostavi Habsburžane

Rim, 21. jul. — "Giornale d'Italia" priznava, da se dogovor med Mussolinijem in Hitlerjem na sestanku v Benetkah ni obnesel. Takrat sta se dogovorila, da mora Avstrija ostati neodvisna in v njej se mora naseliti mir. Vsakdanje eksplozije v Avstriji pa dokazujejo, da Hitler ne drži besede. List, ki dolži Nemčijo, da je odgovorna za terorizem v Avstriji, vprašuje, kdaj se Nemčiji "vrne pamet".

Dunaj, 21. jul. — Bombne eksplozije v Avstriji se nadaljujejo. Včeraj je bila dinamičnara elektrarna, železniška proga in več cerkva ter farovžev na Tirolskem in Štajerskem. Istočasno poročajo, da so avstrijski monarhisti naslovili na Dollfusa močan apel, naj takoj oživi monarhijo, kajti "le cesar more narediti mir v deželi."

Nevarnost nove revolte v republiki Chile

Vlada odredila strogo cenzuro nad vestmi o militantnosti delavcev v Združenih državah

Washington, D. C. — (FP)—Da se republika Chile boji nove delavske revolte, kaže cenzura tiska. Izdala je odlok, v katerem prepoveduje listom objavljene vesti o stavki ameriških delavcev ob pacifični obali in v drugih krajih, ker se boji, da bi bojevitost ameriških delavcev navdušila čilsko delavstvo za revolto. To pokazuje poročilo nezvestega trgovskega departamenta, ki je bilo te dni objavljeno.

H. M. Randall, pomožni trgovinski tajnik, se je pravkar vrnil v Washington z uradnega obiska čilске republike. Mudil se je v vseh industrijskih središčih in povsod je videl velikanško mizerijo delavskega ljudstva. Največja mizerija je v severnem delu republike, kjer ekonomsko življenje zavisi od produkcije in izvoza solitra in bakra. Radi pomanjkanja naročil je produkcija padla na 20 odstotkov kapacitete, kar je silno povečalo brezposelnost.

Bizniske aktivnosti v Antofagasti, Tocopilu in drugih industrijskih centrih so skoro na ničli, se glasi Randallovo poročilo. Na tisoče delavcev je izgubilo zaslužek in vlada je morala zgraditi taborišča za brezposelne. V mnogih krajih je prišlo že do ljutih spopadov med delavci in policijo in v par primerih je morala vlada poslati vojaške čete, ker policija ni mogla potlačiti revolte delavcev. Randall je mnenja, da je nova revolta neizogibna, ako se v kratkem delavske razmere ne izboljšajo, za kar pa ni sedaj nikakih izgledov.

Bandit Dillinger ubit

Podre so ga krogile v Chicago, ko je stopil iz teatra

Chicago. — John Dillinger, najfamosnejši ropar po dolgih časih, je bil ubit v nedeljo zvečer ob desetih na severni strani Chicago, ko je stopil iz Biograph kinoteatra. Federalni detektivi, ki so zunaj čakali nanj, so ga podrli z dvema krogelama in umrl je nekaj časa kasneje v bolnišnici Alexian Brothers. Dillinger je potegnil revolver, ko je počil prvi strel, a ni imel časa sprožiti. Dve ženski, ki sta bili z njim, sta bili ranjeni.

DELAVSKA NESLOGA ODGOVORNA ZA PORAZE

Eksperti zagotavljajo velebiznis, da nevarnost splošne stavke ne obstoji zaradi pomanjkanja solidarnosti med delavci

New York. — Dobro je, da ameriško delavstvo ve, kako delodajalci in njihovi eksperti sodijo o poskusih s strani delavcev, s katerimi hočejo slednji doseči industrijske pravice s stavkami. Idejo generalne stavke, ki bi bila v tem ali onem oziru učinkovita, eksperti velebiznisa odprto zasmehujejo. Njihovi argumenti so, da organizirano delavstvo ni doslej še nikdar pokazalo take solidarnosti, ki bi omogočila in sankcionirala splošno stavko po vsej deželi. Organizirati ne more ogromne sile, ki je zapopadena v številu ameriškega delavstva. To je žalostna resnica, katero je treba priznati. To je tudi vzrok, da ameriški delavci ne dobe pravic, do katerih so upravičeni.

Značilne zglede nudi stavka pristanšnih delavcev ob pacifični obali. Velebizniški interesi so se na ta stavko dobro pripravili. Ustanovili so poseben sklad, iz katerega črpajo sredstva za potlačitev stavke. Ta grupa delodajalcev ob zapadni obali sestoji iz industrijev in bankirjev, ki izvajajo kontrolo nad raznimi državnimi upravami, ki drže Mooneyja in Billingasa v zaporu, čeprav ni nobenega dvoma o njuni nedolžnosti. Prava grupa je oropala tiste državljane, ki so se upirali tiranstvu, civilnim svobodščin in jih postala je ječe. Ta skupina je najbolj brezvestna in tiranska v deželi, v kateri imajo industrijski in finančni pirati glavno besedo.

Nikakega dvoma ni, da bi pristanšni delavci zmagali v kratkem času, ko bi imeli za seboj organizirano moč ostalega delavstva. Te ni bilo, ker je manjkalo odločnosti in solidarnosti v vrstah drugih delavcev. Ako bi bila, bi policija protektirala stavkarje in preprečila uvoz stavkokazov.

Nacističski režim naklonjen špekulantom

Dobili so darilo v vsoti 50 milijonov dolarjev od Hitlerjeve vlade

Berlin. — (TIS)—Špekulantje s posojili in delnicami, katere je Hitlerjeva propaganda silovito napadala, ko še ni bil Hitler na krmiu Nemčije, se lahko iz srca zahvalijo nacističski vladi. Zvite manipulacije s posojili so namreč prinesle špekulantom 150.000.000 mark (krog \$50.000.000).

Ko je Nemčija l. 1924 stabilizirala svoj denar, je bil objavljen tudi odlok, da mora biti izrazita razlika med posojili v zlatih markah in onimi, ki so bila nabavljena s papirji in manj vrednim denarjem v želji po profiitih. V zameno za stare, ničvredne obligacije, so bile izdane nove pod pogojem, da se bo obrestni na nje plačevalo po poravnavi vseh reparacij, vključivši Dawesovo in Youngovo posojilo.

Pod Hitlerjevim režimom so se razmere radikalno spremenile. Od lanskega poletja so posojila narasla od 5 na 23 odstotkov, nakar je vlada ponudila novo posojilo lastnikom starih zadolžnic. Z drugimi besedami pomeni to, da so špekulantje sedaj na boljšem za 400 odstotkov poleg obresti za dobo zadnjih deset let.

Brutalni policijski napadi na stavkarje

V Minneapolisu je bilo 68 ranjenih, več oseb smrtno, v bitki med policijo in piketi. Zupan v Seattleu je sam vodil policijski napad na delavce, ko se je načelnik policije upri in podal ostavko. Pristanšni delavci v San Franciscu so sami ostali na stavkovni fronti

Čez 2000 Nemcev pred Hitlerjevimi sodišči

Koncentracijska taborišča so natlačena z nacističskimi uporniki

Berlin, 21. jul. — Te dni je v Nemčiji vse tiho in mirno na površju, toda pod površjem bobni in vre. Resnica o "krvavi soboti" še danes ni znana ljudem. Vlada molči in časopise mora tudi molčati. Ker torej ni zanesljivih vesti, si ljudje pomagajo z govoricami in te govorice tako persistirajo, da jih tudi cenzura, ki je dovolj ostra, ne more potlačiti.

Hitlerjeva "ljudska sodišča" so zdaj na delu, a nihče ne ve zanesljivo, koliko je obtožencev in kdo so ti obtoženci razen družin prizadetih. Govorica se širi, da je najmanj 2000 Nemcev — največ članov rjave armade — na zatožni klopi pred temi sodišči. Drugi tisoči — nihče ne ve povedati, koliko je teh tisočev — so pa v koncentracijskih taboriščih, ki so po "krvavi soboti" dobesedno natlačena.

Taborišče v Dachau, v katerem je prostora za 2700 oseb, ima danes okrog 5000 jetnikov med svojimi zidovi. V teh taboriščih se dnevno dogajajo "samomori".

Število ubitih izra "krvave sobote" je po ljudski govorici naraslo tudi na 2000. Na stotine oseb, katerih je zmanjkalo v zadnjih dvajsetih dnevih, se smatra za mrtve.

New York. — Johannes Steel, bivši nemški uradnik, ki je pribežal v Ameriko in že pred dvema mesecema napovedal revolto proti Hitlerju, je te dni pisal v članku v "New York Postu", da je Nemčija danes — eno samo morišče. "Silen val umorov je preplaval koncentracijska taborišča in jetniki v teh taboriščih so na ukaz generala Goeringa popolnoma odrezani od zunanjega sveta", piše Steel.

"Civilna vojna" v Severni Dakoti

Odstavljenei governor se je umaknil iz kapitola. Oba govenerja poslujeta

Bismarck, N. Dak. — Glavno mesto države North Dakote je še vedno pozorišče "civilne vojne", ki se vrši med dvema govenerjema. Stari governor Langer, ki ga je vrhovno sodišče odstavilo, potem ko je bil pred federalnim sodiščem obsojen na 18 mesecev zapora zaradi korupcije, je izgubil podporo državne milice in moral se je umakniti iz kapitola, toda še se nahaja v svoji govnerski rezidenci. Novi governor Olson je prevzel govnerski urad in začel s poslovanjem.

Stari governor še vedno kontrolira nižjo zbornico, katero je sklical v izredno zasedanje, ta zbornica pa je v zastoj, ker v senatu ni kvoruma. Langer nima večine v senatu in njegovi nasprotniki med senatorji so ignorirali sklicanje legislature. Vse kaže, da je Langer izgubil tudi fizično bitko. Največji udarec so mu prizadeli federalni oblastniki, ki so priznali novega govnerja in mu izročili federalni denar za razne reliefe v državi.

Minneapolis, 22. jul. — Stavkujoči vozniki tovornih avtov so sinoči toliko dosegli, da je policija dovolila premirje do ponedeljka jutraj. Policija ne bo v tem času spremljala stavkaskih avtov. Včeraj in danes je bil mir.

Minneapolis, 21. jul. — Včeraj popoldne so tu izbruhnili prvi nemiri v drugi stavki voznikov tovornih avtov. Spopad je bil med policijo, ki je spremljala stavkaski avto z blagom in piketi, ki so blokirali občinski trg in skladišča veletrgovin. Okrog 500 stavkarjev je bilo udeležnih v bitki in policija je oddala čez sto strelcev v množico. Ko se je razknil dim, je ležalo na tleh 68 moških ranjenih, nekateri smrtno. Poročilo, da je bil eden stavkar na mestu ubit, še ni potrjeno. Med ranjenci sta dva policaja.

Ta brutalni napad na stavkarje je strašno razkačil delavske organizacije v Minneapolisu. Sinoči je bil na robu mesta na prostem ogromen protestni shod in govorniki so zahtevali, da governor takoj odstavi župana Bainbridgeja in njegovega policijskega šefa Johanna; dalje so najljubejše obsodili "Minnesota Law and Order ligo," reakcionarno organizacijo, ki vodi teroristično kampanjo proti delavcem. Slišati je bilo tudi pozive vsa organiziranega delavstva v Minneapolisu na generalni štrajk v znak protesta.

Governor Olson še ni ugodil onim, ki zahtevajo obsedno stanje in akcijo milice: 3400 milicnikov je sicer mobiliziranih, toda še vedno čakajo zunaj mesta.

Francis J. Haas, federalni posredovalec in katoliški duhoven, je tudi kritiziral policijskega načelnika, ki je dovolil policijsko spremstvo stavkokazom. Haas pravi, da je načelnik prelomil besedo, ki jo je dal delavcem, da policija ne bo izvajala bojev.

Seattle, Wash., 21. jul. — Včeraj se je vnela strahovita bitka med 300 policaji in 2000 stavkujočimi pristanšnimi delavci na pomolih. Policijski napad je vodil župan Charles L. Smith, ko policijski načelnik George H. Howard ni hotel prevzeti te naloge. Načelnik se je upri, ko je župan zahteval, da mora policija prepustiti stavkarje z obrežja; nato je župan zahteval ostavko načelnika in jo tudi dobil, nakar je sam prevzel vodstvo policije in takoj izvršil napad.

V bitki, ki je trajala več ur in v kateri se je policija poslužila bomb za solzenje, je bilo okrog 75 moških ranjenih. Tri policaje in dva stavkarja so odpeljali v bolnišnico. Župan sam je bil omamljen vsled plina. Stavkarji so se končno umaknili s pomolov.

San Francisco, Cal., 21. jul. — Po generalni stavki, ki je trajala dobre tri dni, so pristanšni in mornarski delavci sami ostali na stavkovni fronti. Vozniki, ki so prvi zastavkali v generalni stavki, so se zadnji vrnili na delo. Voditelji pristanšnih delavcev izjavljajo, da je njihovo stališče močno in ne bodo odnehali.

Lokalni časopisi poročajo, da je generalni štrajk naredil 150 milijonov dolarjev škode podjetnikom in delavcem.

Vpadi v lokale radikalnih organizacij se nadaljujejo. Teroristični "čuženiki" (vigilanti) še vedno operirajo in vpadajo celo v privatna stanovanja. Več sto oseb, ki so osumljene komunističnih aktivnosti, je bilo aretiranih in pridržanih v zaporu. Čuženiki teror se dogaja tudi v Los Angelesu in drugih mestih po Californiji.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Narodnina: za Zdravne drlake (zaven Chi-
cago) in Kanado \$6.00 na leto, \$2.00 na pol
leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Ciero
\$7.50 za celo leto, \$2.75 za pol leta; za ino-
zemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Ciero \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Cene oglašev po dogovoru. Rokopisi se ne
vrabijo. Advertising rates on agreement. Manu-
scripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2607-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Domač drobiž

Tone Hrast — žrtve vročine

Chicago. — Med številnimi žrtvami, ki so v zadnjih dnevih padle podleglo grozni vročini, je tudi br. Anton Hrast, tajnik društva Francisco Ferrer št. 131 SNPJ, bivši glanik poslopja SNPJ in bivši gl. odbornik. Zadnje soboto popoldne se je pri delu zgrudil na tla, naka so ga odpeljali v Jefferson Park Hospital, kjer je čez eno uro umrl. Pokojnik je živel mnogo let v Elyju, Minn. in kasneje nekaj let v Strabanu, Pa. Star je bil 51 let. Pogreb bo v sredo, dne 25. julija, ob dveh popoldne iz hiše žalosti, 2536 So. Ridgeway ave. Člani društva Francisco Ferrer so vabljeni na izredno sejo, ki se vrši nocoj ob 7:30 v navadnih prostorih. Družini pokojnika naše globoko sožalje!

Obiski razstave

Chicago. — Čikaško razstavo in urad SNPJ so obiskali: Joe Martinčič z ženo, sinom in sinovo, Woodward, Iowa.

Ponarejalec prijet

Rock Springs, Wyo. — Rojak Valentin Marcina, ki je že 11 let tu za policaja, je pred kratkim prijel ponarejalca denarja, nekoga Lesterja Dantona, ki je obratno izdal še svoje tovariše. Ponarejali in razpečavali so petdolarske bankovce.

Nesreča na cesti

Cleveland. — John Pretnar je imel zadnje dni nesrečo, ko se je vozil v avtu s svojo ženo in tačco. Neki drugi motorist se je zaletel s svojim vozilom vanj in mu razbil avto, toda k sreči ni bil nihče telesno poškodovan.

Utonil v jezeru

Milwaukee. — Slovenski mladenič Albert Valte, star 19 let, je pred nekaj dnevi utonil v Michiganem jezeru med kopanjem. Močan vrtnec vode ga je potegnil na dno. Fant, ki je bil rojen tu, zapuša mater in očima.

Našli truplo v vodi

Duluth, Minn. — Pred kratkim so našli v vodi truplo Hrvatke Rade Orliča. Imel je prebito lobjanje. Ne ve se, ali je bil ubit in vržen v vodo ali je sam padel po nesreči. Oblastem se ne zdi vredno preiskovati. Pokojnik je bil dobro poznan med Slovenci. Imel je dva para konj, s katerimi je razvažal blago in se s tem preživljal.

Novi grobovi

Detroit, Mich. — Nagle smrti je umrl Anton Knez, star 50 let in doma od Bovca na Primorskem. Tu zapuša hčer. Pokopani je bil civilno.

Duluth, Minn. — Tu je umrla Johana Pepel, stara 49 let, žena dobro znanega slovenskega čevljarja. Podlegla je raku. Rojena je bila v Roseggu v Avstriji in v Ameriki je bila 21 let. Tu zapuša moža in tri odrasle otroke.

Nov grob v starem kraju

Milwaukee. — Elsie Saje je prešla žalostno vest, da je v Pastnem polju v Savinjski dolini umrl njen oče Vincenc Komar, po domače Bidrov Cene, v starosti 75 let. V Ameriki zapuša dve hčeri.

Zivilski delavci se organizirajo
Minneapolis, Minn. — Uslužbeni v tukajšnjih hotelih in restavracijah stopajo trumoma v unijo in doslej niso naleteli na velik odpor pri delodajalcih. Prihodnji mesec se bo v tem mestu vršila konvencija unije Hotel & Restaurant Employees International Alliance.

Glasovi iz nasebin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Delavske aktivnosti v Clevelandu

Cleveland, O. — Delavske razmere so pri nas kakor drugod po deželi na ničli. V tovarnah, ki so bile aktivne v začetku pomladi, so že odslovili polovico delavcev in konca redukcijam še ni videti. Mase, ki so bile pija-ne novega "deala" so se nekoliko strezile. Upam, da se bodo popolnoma strezile in potem korakale po pravi poti in prišlo do zdravega novega "deala" v socializmu.

Piknik soc. kluba št. 27 in Zarje je nepričakovano dobro uspel. Precejšnjo zaslugo za to imajo naši mladi socialisti, ki so nesebično delali pri pripravi in tudi na pikniku. Hvala našim starim in novim prijateljem socialističnih idej, ki so nas posetili v tako velikem številu. Priporočamo se še zanj, kajti z vašo navzočnostjo vdahnemo naši organizaciji novih moči, da gremo z večjo energijo na delo za našo skupno stvar.

Angleški odsek kluba št. 27 JSZ je sklenil ustanoviti mladinsko delavsko šolo. S poukom se bo pričelo v soboto, 28. julija, v Slovenskem narodnem domu na St. Clair ave., v prostorih kluba. Pričetek ob 10. zjutraj. V šolo se bo sprejemalo dočke in deklice od 8. do 14. leta starosti. Pouk se bo vršil enkrat v tednu in bo trajal dve uri. Za začetek je bila določena sobota, pozneje pa se bo dan lahko spremljalo, kako bodo starši in učenci tako želeli. Za sedaj je važno to, da vpišete vaše otroke v to delavsko šolo, kjer se bodo učili zgodovino delavskega gibanja in tudi petja. Priznali boste, da je boljše, ako so otroci v dobri družbi, kjer se bodo lahko marsikaj naučili, kar jim bo koristilo v poznejših letih, nego postopanje po cestah. Otroke bodo vpisovali odborniki šole — Josephine Turk, Betty Bogataj, Louis Jartz, John Vehar ml. in spodaj podpisani.

Piknik soc. stranke okraja Cuyahoga se bo vršil v nedeljo, 5. avgusta, na Pintarjevi farmi. Nastopilo bo več pevskih zborov, med temi tudi Zarja, vršile se bodo razne tekme in delile nagrade. Na tem pikniku bo soc. stranka otvorila volilno kampanjo in nastopilo bo več govornikov. Glavni govornik bo s. John Samerlatte, soc. kandidat za governorja, čigar kandidatura je podprl Metal Trades Council od A. F. of L. Zeleti je, da bi slovenski delavci prišli na ta piknik v velikem številu, kjer bodo lahko slišali dobre govornike in se seznanili s socialisti drugih narodnosti. Pikniški prostor bo opremljen s posebnimi aparati, da se bo govore slišalo po vsem prostoru.

Konferenca Prosvetne matice JSZ za clevelandsko, girardsko in barbertonsko okrožje je oklicala zborovanje, ki se vrši v nedeljo, 12. avgusta. Zborovanje bo v prostorih soc. kluba št. 27 v Slovenskem narodnem domu na St. Clair ave., pričetek ob 9. zjutraj. Klubi in društva, ki so včlanjena v Prosvetni matice, so prošeni, da pošljejo svoje zastopnike na to zborovanje in tudi posamezniki so dobrodošli.

Pred nami je mnogo perečih vprašanj, o katerih je diskuzija

potrebna. Razmotrivati bo treba o priporočilih za deseti redni zbor JSZ in Prosvetne matice, ki se bo vršil 1., 2. in 3. septembra v Slovenskem delavskem domu na Waterloo rd., Cleveland. Pričakujemo, da nam bo napredni element v Clevelandu nudil vso kooperacijo, za katero ga bomo vprašali ustmeno, pisмено in v časopisju, ko se bo vršil zbor JSZ. Pokažimo zunanjim gostom in delegatom, da so tudi slovenski delavci v Clevelandu aktivni v borbi, katere cilj je odprava kapitalističnega sistema in na njegovo mesto postaviti socialističnega.

Louis Zorko.

Iz življenja velike ženske

Pred šest in šestdesetimi leti se je narodila v skromnem stanovanju varšavskega gimnazijskega profesorja fizike Jana Skodlowskega deklica, ki so ji dali pri krstu ime Marija. Bila je četrta hči profesorja in njegove žene. Otroška leta deklice so minevala med tesnimi stenami stanovanjskih prostorov. Poznaje, ko je hodila v šolo, je večkrat občudovala očeta laboratorij s fizikalnimi instrumenti in kemikalijami. Ko je absolvirala srednjo šolo in napravila zrelostni izpit, pa je takoj sklenila, da se posveti fiziki.

V tistem času je izgubila Marija mater in prof. Skodlowski je ostal sam s štirimi hčerami. Proforska plača je bila tako majhna, da ni mogel skrbeti za nadaljnjo vzgojo svoje hčere. Tako ni preostalo Mariji nič drugega, kakor da si je poiskala službo. Začela je s poklicom vzgojiteljice. Vse, kar je zasluzila, je spravljala, in ko se ji je zdelo, da je prištedila dovolj, se je napotila v Pariz ter se vpisala na Sorboni. Studirala je fiziko. In ker ji niso zadostovali prihranki za izhajanje, se je prebijala skozi življenje še z jezikovnimi instrukcijami.

V letih pomanjkanja in bede se je Skodlowska seznanila z revnim študentom, ki se je pisal Curie. Tudi on je študiral fiziko in je po absolviranju študijah dobil službo profesorja v nekem majhnem provincialnem mestu. Curie in Skodlowska sta se imela rada in l. 1895. sta se vzela, kakor sta sklenila še za časa svojih študijskih let v Parizu. Saj je bilo toliko stvari, ki so ju vezale! Nekot je Marija brala v listih, da je neki francoski učenjak z imenom Becquerel odkril, da oddajajo uranove soli posebne žarke, ki kažejo podobna svojstva kakor Roentgenovi žarki. To odkritje ni dalo Mariji minute miru.

Napotila se je s svojim možem po svetu. Oba sta zbirala uranovo-rudo, jo nalagala v zaboj in se odpeljala z njo v Pariz. Tam sta se lotila težkega dela. Izolirala sta plasti v rudi, ki so v temi žarele, da se jim nista mogla načuditi.

Zastavila si vprašanje: "Odkod ta nenavadna svetloba?" In sta začela raziskovati. Slednjič sta odkrila, da vsebuje ruda znatno množino neke snovi, ki daje od sebe sij.

Tako sta Curie in njegova žena odkrila radij. Novica o tem

je šla po svetu kakor vest o čudežu. Kajti kmalu se je pokazalo, da ta skrivnostna snov, ki se sveti, dela pravcate čudeže, zdravi rakasta obolenja in rešuje življenje ljudem.

Zakonca Curie sta postala na ta način svetovno znana. In zgodil se je nov čudež: dobila sta za odkritje radija Nobelovo nagrado dvakrat: prvič l. 1898., ko sta odkrila radij, drugič l. 1910., ko se je ge. Curie posrečilo dobiti radij v čisti obliki. Šele takrat so namreč mogli določiti cenó za radij, ki je postal neobhodni zdravniški pripomoček za neke bolezni.

Kako ogromno delo je bilo treba pri tem izvršiti, se ljudem niti ne sanja. Iz tisoč kilogramov prečiščene uranove rude se da namreč pridobiti jedva šest gramov radija. Največ uranove rude pa hranijo hrtbi pri Joahimovu na Češkem ter rudniki v ameriških Kordiljerah. Na obeh krajih pa se dobi radij le v najneznatnejših množinah. Treba je izkopati cela gorovja, da se dobi nekaj miligramov radija.

Curie je podlegel že l. 1906. prometni nezgodi. Njegova žena pa zaradi tega ni omagala. Delala je sama naprej, nadaljevala to, kar sta z možem započela skupaj.

Marija Skodlowska-Curie je umrla v nekem sanatoriju v Salenchesu na Savoyskem. Bolehala je na perniciozni anemiji. Njeno zdravje je izpodkopavalo preintenzivno ukvarjanje z X žarki.

Znani ženevski zdravnik, univ. profesor Roch, ki je malo pred smrtjo pohitel v Salenches, da bi pomagal učenjakinja, je prišel prepozno. Prekinil je predavanje na univerzi, da bi mogel koristiti s svojim zdravniškim znanjem gospe Curieovi. Ko pa je došel na mesto, je izvedel, da je ga. Curie umrla ob šestih zjutraj pred njegovim prihodom. Bila je skoro do zadnjega pri jasni zavesti.

TURSKA IZNAJDBA PROTI STRUPENIM PLINOM

Iz Carigrada poročajo, da je izumil postajni načelnik iz Keč Burle, ki se v prostem času bavi z različnimi konstrukcijami, posebno impregnirano blago, ki ne prepušča nobenega strupenega plina. Izumitelj je demonstriral svojo iznajdbo pred tehničnimi strokovnjaki.

Eksperimenti so pokazali, da tako impregnirano blago najmanj tri dni vzdrži naval strupenih plinov. Izumitelj, Halil Hamdy bej izjavlja, da bo dal iznajdbo patentirati ter izročil ves dobiček, ki bi ga vrglo izdelovanje novega izuma, turškemu Rdečemu polumesecu.

KORISTNO ZEHAJNE

Kdor se v poletnem času prehladi in zasluzi, ima poleg mnogih neučinkovitih zdravil na razpolago tudi zelo preprosto in ceneno sredstvo za odpravo katarja. Krepko pozehanje, ki se da doseči tudi umetno, povzroči s tem, da se muskulatura ust in grla močno pretegne, iztisnenje sluze, tako da se dihalni organi osvobodijo sluzavnosti, ki jih ovira pri dihanju. Približno enak učinek dosežemo tudi z močnim žvečenjem na levi in desni strani ust.

Tekstilni delavci v Alabami v velikem boju

Njihova unija zahteva skrajšanje delovnega tedna in priznanje

Birmingham, Ala. — (FP) — Reprezentantje 40 krajevnih unij United Textile Workers of America v Alabami so se z glasovanjem izrekli za stavko. Datum stavke bo objavljen dvanaest ur predno odlok stopi v veljavo, se glavi poročilo državnega sveta tekstilnih delavcev. Dva tisoč tekstilcev v Alabami, članov unije, je že zastavilo prej predno so se reprezentantje krajevnih unij izrekli za stavko.

Unija zahteva skrajšanje delovnega tedna od 40 na 30 ur, minimalno tedensko mezo \$14, odpravo priganjskih metod, ponovno uposilev vseh delavcev, ki so bili odslovljeni zaradi unijskih aktivnosti in priznanje unije.

Vladno poročilo govori o padcu produkcije

Vlada pričakuje, da bo večje aktivnosti v stavni industriji izravnale razliko

Washington, D. C. — (FP) — Poročilo ekonomskega biroja zveznega poljedelskega departmanta kaže padec produkcije v vseh večjih ameriških industrijah v mesecu juniju. Produkcija je bila v juniju in prvem tednu julija precej nižja kot v maju, se glasi poročilo.

"Smeri industrijskih aktivnosti v prihodnjih dveh mesecih," naglašajo poročilo, "ni mogoče ugotoviti, vendar znaki kažejo, da ni pričakovati izboljšanja. Velik padec zaznamujeta industrija jekla in tekstilov, avtomobilstva pa sezonsko znižanje produkcije."

Vlada upa, da bo učinek manjših aktivnosti v temeljnih industrijah deloma ublažila z izvajanjem programa, ki določa gradnjo hiš in drugih projektov, pri katerih bo dobilo zaslužek več tisoč stavbinih delavcev.

Mesto ponudilo "suverenost" za kruh

Key West, Fla. — Oblasti tega mesteca z 12,000 prebivalci, od katerih je polovica brezposelnih in odvisnih od javne podpore, so sporočile državnim vladim, naj prevzame mestno upravo in skrbijo za brezposelne. Mesto je izrpal vsa sredstva. Pripravljen je odstopiti "suverenost" za kruh.

Te "suverenosti" pa ne mara niti floridski governor, ki je izročil apel administracije Key Westa zveznim relifnim oblastem. Mesto je nekaj imelo procvitujočo tobačno industrijo, v kateri je delalo 10,000 delavcev. Uničila jo je strojna produkcija, oziroma njena konkurenca.

Cestni železničarji se pripravljajo na stavko

Newark, N. J. — Znamenja kažejo, da je stavka na cestni železnici neizogibna. Železničarji zahtevajo zvišanje plače za pet centov na uro in druge izboljšave, kar pa je kompanija odklonila. Pogajanja, ki so se vršila med upravo in reprezentanti železničarjev, so se izjalovila, naka so slednji zagrozili s stavko. V zadevo je posegel pokrajinski delavski odbor, a je malo upanja, da se spor konča na miren način.

Petletna igralka ima \$1250 tedenske plače

Hollywood, Cal. — Shirley Temple, petletna deklica, ki igra v filmih in ki je doslej prejela \$150 tedensko, bo odslej imela \$1250 tedenske plače. Plačo bo pobiral njen oče, George F. Temple, ki je policaj in kateri je podpisal sedemletno pogodbo za otroka.

Čikaški gangž ustrelen

Chicago. — Michael Quinlan, 37-letni notorični gangž, je bil zadnji četrtek ustrelen med kosom v kavarni Banzaj, 6325 Cottage Grove ave. Njegov morilec je prišel v kavarno, stopil k mizi in ustrelil enkrat iz revolverja, naka je mirno odšel iz kavarne in se izgubil na ulici. Quinlan je umrl nekaj ur kasneje.

Nasilja v stavki pristanih delavcev

Houston, Tex. — V pristanišnih in mornarskih ladjah je bil te dni spet stavar ubit in šest ran. Doslej je stavka, ki traja dva meseca, zahtevala pet med stavarji.

Zadnja žrtve je padla v stavkokazi, do katere je ko je skupina stavarjev šla pregovoriti stavkoke so se vozili na tovornem na delo, naj se vrnejo. O so bili strelji iz pušk, s k so bili stavkokazi oboroženi. Ieja je potem aretirala tri stavkoke, kateri pa so bili dnevnem zaporu izpuščeni.

Sprejetje pravilnika za industrijo

Washington, D. C. — nik, nanašajoč se na kerjev, katerega je NRA odobrila, določa 40 ur teden, toda delovni teden dobo pet tednov v letu, večji promet, lahko razte 50 ur. Nadurno delo ako delavec dela več kot na dan. Minimalna me 45 centov na uro in \$16 za pisarniške delavce.

Kakor v drugih službah tudi v tem administraciji upoštevala le sugestije sov, ki kontrolirajo avtojev.

Stavke znižale plačilo, pravi Perkins

Vsota izplačanih med juniju kakor v zadnjem mesecu ni uposlenost padla.

Washington, D. C. — ces Perkins, tajnica departa za delo, je poročala o minulega tedna, da so stavke v Združenih krive, da sta v mesecu padli uposlenost in skupna izplačila med junijem in juniju je bila 1.7 manjša kakor v zadnjem arju in skupna vsota je manjša nekaj odstotke.

Dotim uposlenost in plačanih med padata črti, naračala število stavk skokoma po vse Perkinsova pravi, da so samo v dveh mesecih, juniju, izgubili milijon jev v medzah, ker so stavke.

Mestni svet odprl oči skemu trudu Cincinnati, O. — Tuk elektrarska družba Union Electric je sprevidela, tako lahko boriti s mestom proti redukciji ce je zvezna vlada pričela kim elektrskim projektom tenezijski dolini.

Ko je lansko jesen svet odredil znižanje cen ki za 37%, je šla drobn dišče, kjer je dobila proti redukciji. Zbor nato poverila mestno stracijo, naj stopi v stik neasee Valley Authority da mesto prične dobivati elektriko iz Musce Shoa. Zda se je družba pri na pobotati z mestno vteri je stavila novo pon kateri bi odjemalci p nad dva milijona na leto.

Commonwealth šola r kontest

Mena, Ark. — Commonwealth College, delavska reziden na jugozapadu, je razpi rarni kontest o predmeti proti vojni in faizizmu. Deal in farmar. "New delavec." Tri osebe, ki najboljše eseje ali članki do 2500 besed bodo dobi šolnino za tri mesece. se lahko udeleže osebe d starosti.

Nizke mezde poljedel delavcev

Washington, D. C. — poljedelskih delavcev zoni so 30 odstotkov nižji meri z l. 1928, se glasi z ekonomskega biroja z agrarnega departmanta. Vladna politika, da se sa produkcija raznih pri in suša sta odgovorni. marj ne potrebujejo toli lavcev kakor v prejšnjih

Najnovejši sport med sovjetsko mladino v Rusiji je skakanje iz aeroplanov s padalom (parashutom). Veliko število deklet se udeležuje tega sporta.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna prevodila iz Jugoslavije)

DEJEN TOVARNARJEV

CELJA V TRSTU

Prvi dan v morje, eden se je vrnil, dva sta mrtva

30. junija zvečer se je v Trstu huda nesreča zgodila. Celjski tovarnarjevi Pachiuffo, Ivan Knez, Ivan Knez si je prišel, ostala dva pa sta mrtva v morju.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Trgovci so potovali v Italijo, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti, kjer so hoteli vsi prenočiti.

Mrak v Nemčiji

Govorec molk nemškega časopisa. — Zarote najbrž sploh ni bilo. — Močno boljševiško kriolo med hitlerjevskimi udarniki. — Nov spopad se zdi neizbežen

Praga, 4. julija.

Sodeč po pisanju nemških listov, bi človek mislil, da je Hitlerjev okrutni nastop proti do večerajšnjim najbližjim sodelavcem in prijateljem nekaj tako enostavnega, da ni vredno izgubljati mnogo besedi o njem. Vendar pa stvar ni tako preprosta, kajti dejstvo je, da je vse nemško časopisje še zadnji dan pred pokoljem udarniških voditeljev pelo slednjim pretirane slavo, danes pa o njih molči, kakor da jih nikoli ni bilo v nemškem javnem življenju. Ta molk je nedvomno zgovornejši nego nedavno proslavljanje. Vlada doslej ni objavila spiska pomorjenih zarotnikov, pač pa je demantirala vesti o raznih drugih žrtvah, za katere sploh nihče ni mislil, da so poginili med zadnjo Hitlerjevo akcijo. S tako tajinstvenostjo se še bolj pospešuje divja fantazija in govorice o nešteti umorjenih so napolnile vso nemško javnost.

Veliko pozornost vzbuja justifikacija Roehma, načelnika štaba udarnikov, državnega ministra in prijatelja Hitlerjevega iz početkov narodno socialističnega pokreta. Roehm je bil edini, ki ga je Hitler tical tudi v uradnem občevarstvu, njegova strankarska legitimacija pa je imela št. 60, iz česar se lahko zaključuje, da je bil načelnik štaba udarnikov član one maloštevilne družine, ki je s Hitlerjem na čelu rušila weimarsko Nemčijo in ustvarila sedanje stanje. Glasilo stranke "Angriff" piše, da je Hitler že davno vedel, kako razuzdano življenje žive njegovi udarniki. Razumel je popolnoma, da vojniki-udarniki niso pobožni menihi in da niso take vrste ljudje, da bi se lahko postavili za vzgled šolarčkom, toda po revoluciji bi se morali ti vojniki podrediti zakonu. Delali pa so po svoji stari navadi in s tem zaigrali vse pravice zaslužnih bojnikov. Zato so morali umreti.

Mnogo upravičenih dvomov vzbuja prizadevanje vlade, da bi dala zaroti čim najširši značaj in s tem opravčila prestorke ukrepe. Javnost močno dvomi, da bi se dali v skupno zaroto spraviti tako različni elementi kakor so bili levičarski udarniki, desničarski general Schleicher, vedno revoltirajoči Gregor Strasser, vodja katoliške akcije Klausener in oba Papenova tajnika. Zarota iz pristašev Herenkluba, katoliške akcije in udarnikov Roehmove, Heinesove in Ernstove vrste je ne samo neverjetna, marveč nemogoča, kajti prvi dve skupini gotovo nista navdušeni za levičarske akcije. Vrh tega trdi Strasserjev brat, da ne more biti govora o intimnem sodelovanju generala Schleicherja in Gregorja Strasserja, kajti slednji je bil tvorec politične organizacije narodnega socializma in nikakor ni hotel uničevati svojega dolgoletnega dela na ljubo generalu.

Strasser je bil zadnji dve leti v nemilosti pri Hitlerju, imel pa

Deportacije odložene

Kongres je zaključil svoje zasedanje, ne da bi sprejel zakona, ki bi bil opolnomočil departament delovnega tajnika, da sme pod gotovimi pogoji dovoliti ljudem, ki so podvrženi deportaciji, da smejo ostati v Združenih državah. Ker je vlada pričakovala, da bo tak zakon sprejet, je do 1. julija 1934 odložila deportacijo 695 inozemcev, ki so bili vredni posebnega uvaževanja. Nihče izmed njih ni bil prej kaznovan in delali so pošteno v tej deželi, dasi so bili podvrženi deportaciji. Mnogi izmed njih imajo tukaj rojene otroke in skoraj v vseh slučajih bi deportacija pomenila razrušenje družine.

Zakonski predlog, ki bi bil dal delovnemu tajniku pravico odrediti, da se ne deportira vzlic temu, da splošni zakon velevala deportacijo v takem slučaju, je prišel do razprave v zadnjih dneh zasedanja in na razočaranje mnogih in proti splošnemu pričakovanju je bil odklonjen. Kratka razprava je pokazala, da je le malo kongresnikov sploh znalo, za kaj gre in je mislilo, gre za kako določbo, ki bi olajšala priseljevanje. Drugi so bili mnenja, da se vladnim poslovo ob koncu zasedanja vsa stvar najbolje odloži do prihodnjega zasedanja.

Odklonitev tega predloga bi bila imela za posledico, da bi bila vlada prisiljena izvesti zakon in deportirati vse. Ali na srečo je prišel iz nekakega oddelka poslanske zbornice prav v zadnjem dnevu zasedanja sprejel resolucijo, ki nasvetuje vladi, naj odloži deportacijo v uvaževanja vrednih slučajih, dokler kongres v prihodnjem zasedanju nima prilike kaj storiti v tem pogledu.

Vlad tega je vlada nadalje odložila deportacije do prihodnjega leta v onih 696 slučajih oziroma v aličnih slučajih, v katerih je bila deportacija odrejena ali se odredi do prihodnjega zasedanja kongresa.

V aplošnem je zadnji kongres sprejel le tri manjše zakone, ki se tičejo imigracije in naturalizacije:

Sprejel je zakon o znižanju naturalizacijskih pristojbin.

Sprejel je takozvani enakopravni državljanski zakon, ki daje obema spoloma absolutno iste pravice glede državljanstva.

Končno je sprejel zakon, ki daje nekaterim ruskim beguncem pravico legalizirati svoje bivanje v Združenih državah.

Zakonski predlog, ki bi dal pravico do legalizacije bivanja vsem inozemcem, ki so prišli do 1. julija 1924, ni bil sprejet, dasi je to bilo toliko zaželeno. Ta in drugi alični predlogi bodo zopet uvedeni v prihodnjem kongresu.

FLIS.

Država New York propovedala nakazanje prihodnjih mezd

Dne 1. julija 1934 je prišel v Krepot novi zakon države New York (Chilano bill), s katerim se je končala stara zloraba mnogih tihvd, ki prodajajo delavcem blago na kredit proti nakazanju mezd. Ta zloraba je povzročila mnogo težav mnogim družinam. Dobivali so zlahka kredit za nakup oblek, pohištva, zlatnine itd. proti obvezi s strani kupca in njegovih jamčiteljev, da prodajalec ima pravico do njihovih mezd, ako točno ne plača obrokov. Seveda malokdo se je zavedal, kaj tako nakazanje pomeni. Kjerkoli ni kupec plačal točno svojega obroka ali kjerkoli je nastal kak spor med kupcem in prodajalcem, je trdila enostavno obvestila delodajalca kupca, naj ustavi plačilo vseh mezd, dokler ni terjatev plačana. Delavec je na svoje začudenje našel, da tega tedna ni plače in da je morda tudi ne bo v prihodnjih tednih. In vse to je bilo zakonito in se ni dalo nič napraviti. Po sedanjem zakonu je pa nakazanje mezde protizakonito razun v onem okviru, v kolikor je dovoljena rubitev plače. To pomenja, da samo, ako delavec zasluži vsaj \$12, sme upnik odvzeti le 10% mezde, dokler ni dolg plačan.

FLIS.

Pravica nad Kamnikom

Visoko nad Kamnikom blizu Gozda stoji na samotni domačiji vdove Ivane Urhove. Tamkaj gospodari na Javorju s svojimi šestimi otroki, ki ji že vsi pridno pomagajo pri delu. Domačija je lepa, hiša lepo z opeko krita, poleg nje pa stoji veliko gospodarsko poslopje, kjer so hlevi, listnjak in skedenj pod eno slammato streho.

V noči na ponedeljek 2. julija je to gospodarsko poslopje zagorelo. Kako je ogenj nastal, še ni znano; mogoče je po nesreči zanetil domači sin, ki je spal na skednju. Domači so že spali, ko je poslopje zagorelo. Gospodinja se je prebudila ter brž sklicala vse otroke, da bi šli gasiti. Toda visoko v hribih primanjkuje vode in čeprav so prihiti kmalu vaščani iz Sel, vendar poslopja ni bilo mogoče rešiti. Pod njegovo streho je bilo preveč gorljive tvarine, lesa, slame, sena, da bi ogenj lahko zatrl. Domači sin, ki je spal na skednju, se je zadnji hip rešil. Vaščani so razbili na skednju stranska vrata, da je lahko skozi njega skočil domači sin, sicer bi bil našel sigurno smrt. Tudi hlev so s težavo odprli, da bi rešili živino, a sta bili dve kravi že tako opečeni, da so ju morali takoj pobiti, ena je zgorela, zgorelo je tudi 5 ovac in 21 kokoši. Ker je pogorelo tudi mnogo orodja, strojev, vsa letošnja mrva in mnogo krme, znaša škoda 100.000 Din. Zavarovalno pa je bilo poslopje le za 345 Din.

Veliko, 26 metrov dolgo gospodarsko poslopje je pogorelo do tal.

Smrt v Savi

V sredo 27. junija se je šel iz Ljubljane kopat v Savo pri Mednem absolvent Trgovske akademije Anton Krajca, sin lesnega trgovca in veleposestnika Krajca iz Grahovega pri Cerknici. Pred dvema dnevoma je položil maturo, čez nekaj dni je hotel domov, kjer bi kmalu imel prevzeti očetovo podjetje. Šel se je kopat v Savo s svojimi prijatelji. Kopali so se delj časa, se zabavali na bregu in v vodi, se solnčili in spet skakali v vodo. Krajca se je okrog 5. popoldne ločil od družbe ter šel nekoliko višje ob bregu. Tovariši se za to niso zmenili, poznali so Krajca kot dobrega plavalca in šel je najbrže, da bi se više spustil v reko ter priplaval spet nazaj do njih. Šele po 5. uri, ko so se odpravljali v mesto, so začeli klicati Krajca, ki pa ga ni bilo od nikoder. Strašen sum se je pojavil v njih. Šli so ga iskati; našli so njegovo obleko, torej ni odšel domov, njega samega niso našli. Spoznali so, da je Krajca najbrže utonil. Začeli so ga iskati, poklicali so vaščane, a vse iskanje je bilo zaman. Krajca niso našli ne živega ne utopljenega. Sava ga je najbrže odplavila dalje.

Obvestili so o tem Krajčeve sorodnike v Ljubljani ter starše pri Cerknici. Nekaj reševalcev je dva dni iskalo po Savi do Jezice, a trupla niso našli še zdaj ne. Pred dvema dnevoma so na Savi pri Litiji našli naplavljenno truplo mladega moškega, in že so mislili, da je to Krajca. Izkazalo pa se je, da je truplo nekakega vojaka, ki je utonil v Savi. Krajčovo truplo še iščejo in ga do danes, 3. julija, še zmerom niso našli.

Mu je že odleglo

"No, Janezek, kako se kaj počuti tvoj oče?"

"Hvala, gospod, mu je že odleglo. Zdad je hodi na izprehod in davi me je že zopet našeskal."

Strasser je bil zadnji dve leti v nemilosti pri Hitlerju, imel pa

Uboj v Uršnih selih

Gasilno društvo v Uršnih selih je priredilo kakor vsako leto svojo veselico. Nekaj tamonjši gostilni. Potekala je veselica v veselijsi kakor po navadi, dokler ni prišla skupina fantov iz Laz pri Črmošnjicah. Takoj, ko so prišli, so napovedali; Nocoj se bomo še dajali in najmanj enega moramo ubiti.

In res so ubili pogodbenega postarja Jožeta Kobeta. Ta je vodil na veselici prodajo tobaka, in ko je doma sestavil obračun te akcije ter se napotil nazaj v gostilno pri Jaksetu, kjer se je vršila veselica, so ga ti fantje iz Laz obkolili ter začeli udrihati po njem. Andrej Stricli iz Vrčič je udaril Kobeta po temenu, da mu je zdrobil lobanjo ter se je Koba takoj zgrudil na tla. Rudolf Šobar pa je že ležečemu na tleh zasadil nož v hrbet. Nato so fantje naskočili še gostilno, ki jo je krčmar v strahu zaklenil pred razgrajati, ter pobili vse šipe na oknih.

Orožniki so vseh devet napadcev aretirali. Postar Koba zapušta ženo in dva majhna otroka.

Otvoritev zračnega prometa med Ljubljano in Celovcem. — Dne 2. julija so otvorili letalsko progo Ljubljana-Celovec. Naše letalo bo vsak dan opoldne odletelo v Celovec, odkoder se po enournem odmoru vrne v Ljubljano, odkoder nadaljuje polet na Sušak in s Sušaka v Zagreb. Tako je omogočeno avstrijskim turistom, da dosepejo v dobri pol drugi uri na morje. Prvič je letalo letalo 2. julija in so topot povabili na polet le zastopnike Aerokluba, Aerodružbe, ljubljanskega župana — odleteli do 12.20, dospeli v Celovec v pol ure. V lepem vremenu bo letal aeroplan nad Ljubeljem, v slabem vremenu čez Dravograd.

Utopljenec, ki ga je naplavila Sava v Savi pri Litiji na breg, in o katerem so mislili, da gre za absolventa Krajca, je vojak Milošević iz južnih krajev. Služil je vojake v Škofji Loki ter pred nekaj dnevi pri kopanju v Sori utonil.

Požar nad Kamnikom

Visoko nad Kamnikom blizu Gozda stoji na samotni domačiji vdove Ivane Urhove. Tamkaj gospodari na Javorju s svojimi šestimi otroki, ki ji že vsi pridno pomagajo pri delu. Domačija je lepa, hiša lepo z opeko krita, poleg nje pa stoji veliko gospodarsko poslopje, kjer so hlevi, listnjak in skedenj pod eno slammato streho.

V noči na ponedeljek 2. julija je to gospodarsko poslopje zagorelo. Kako je ogenj nastal, še ni znano; mogoče je po nesreči zanetil domači sin, ki je spal na skednju. Domači so že spali, ko je poslopje zagorelo. Gospodinja se je prebudila ter brž sklicala vse otroke, da bi šli gasiti. Toda visoko v hribih primanjkuje vode in čeprav so prihiti kmalu vaščani iz Sel, vendar poslopja ni bilo mogoče rešiti. Pod njegovo streho je bilo preveč gorljive tvarine, lesa, slame, sena, da bi ogenj lahko zatrl. Domači sin, ki je spal na skednju, se je zadnji hip rešil. Vaščani so razbili na skednju stranska vrata, da je lahko skozi njega skočil domači sin, sicer bi bil našel sigurno smrt. Tudi hlev so s težavo odprli, da bi rešili živino, a sta bili dve kravi že tako opečeni, da so ju morali takoj pobiti, ena je zgorela, zgorelo je tudi 5 ovac in 21 kokoši. Ker je pogorelo tudi mnogo orodja, strojev, vsa letošnja mrva in mnogo krme, znaša škoda 100.000 Din. Zavarovalno pa je bilo poslopje le za 345 Din.

Veliko, 26 metrov dolgo gospodarsko poslopje je pogorelo do tal.

Smrt v Savi

V sredo 27. junija se je šel iz Ljubljane kopat v Savo pri Mednem absolvent Trgovske akademije Anton Krajca, sin lesnega trgovca in veleposestnika Krajca iz Grahovega pri Cerknici. Pred dvema dnevoma je položil maturo, čez nekaj dni je hotel domov, kjer bi kmalu imel prevzeti očetovo podjetje. Šel se je kopat v Savo s svojimi prijatelji. Kopali so se delj časa, se zabavali na bregu in v vodi, se solnčili in spet skakali v vodo. Krajca se je okrog 5. popoldne ločil od družbe ter šel nekoliko višje ob bregu. Tovariši se za to niso zmenili, poznali so Krajca kot dobrega plavalca in šel je najbrže, da bi se više spustil v reko ter priplaval spet nazaj do njih. Šele po 5. uri, ko so se odpravljali v mesto, so začeli klicati Krajca, ki pa ga ni bilo od nikoder. Strašen sum se je pojavil v njih. Šli so ga iskati; našli so njegovo obleko, torej ni odšel domov, njega samega niso našli. Spoznali so, da je Krajca najbrže utonil. Začeli so ga iskati, poklicali so vaščane, a vse iskanje je bilo zaman. Krajca niso našli ne živega ne utopljenega. Sava ga je najbrže odplavila dalje.

Obvestili so o tem Krajčeve sorodnike v Ljubljani ter starše pri Cerknici. Nekaj reševalcev je dva dni iskalo po Savi do Jezice, a trupla niso našli še zdaj ne. Pred dvema dnevoma so na Savi pri Litiji našli naplavljenno truplo mladega moškega, in že so mislili, da je to Krajca. Izkazalo pa se je, da je truplo nekakega vojaka, ki je utonil v Savi. Krajčovo truplo še iščejo in ga do danes, 3. julija, še zmerom niso našli.

Mu je že odleglo

"No, Janezek, kako se kaj počuti tvoj oče?"

"Hvala, gospod, mu je že odleglo. Zdad je hodi na izprehod in davi me je že zopet našeskal."

Strasser je bil zadnji dve leti v nemilosti pri Hitlerju, imel pa

Deportacije odložene

Kongres je zaključil svoje zasedanje, ne da bi sprejel zakona, ki bi bil opolnomočil departament delovnega tajnika, da sme pod gotovimi pogoji dovoliti ljudem, ki so podvrženi deportaciji, da smejo ostati v Združenih državah. Ker je vlada pričakovala, da bo tak zakon sprejet, je do 1. julija 1934 odložila deportacijo 695 inozemcev, ki so bili vredni posebnega uvaževanja. Nihče izmed njih ni bil prej kaznovan in delali so pošteno v tej deželi, dasi so bili podvrženi deportaciji. Mnogi izmed njih imajo tukaj rojene otroke in skoraj v vseh slučajih bi deportacija pomenila razrušenje družine.

Zakonski predlog, ki bi bil dal delovnemu tajniku pravico odrediti, da se ne deportira vzlic temu, da splošni zakon velevala deportacijo v takem slučaju, je prišel do razprave v zadnjih dneh zasedanja in na razočaranje mnogih in proti splošnemu pričakovanju je bil odklonjen. Kratka razprava je pokazala, da je le malo kongresnikov sploh znalo, za kaj gre in je mislilo, gre za kako določbo, ki bi olajšala priseljevanje. Drugi so bili mnenja, da se vladnim poslovo ob koncu zasedanja vsa stvar najbolje odloži do prihodnjega zasedanja.

Odklonitev tega predloga bi bila imela za posledico, da bi bila vlada prisiljena izvesti zakon in deportirati vse. Ali na srečo je prišel iz nekakega oddelka poslanske zbornice prav v zadnjem dnevu zasedanja sprejel resolucijo, ki nasvetuje vladi, naj odloži deportacijo v uvaževanja vrednih slučajih, dokler kongres v prihodnjem zasedanju nima prilike kaj storiti v tem pogledu.

Vlad tega je vlada nadalje odložila deportacije do prihodnjega leta v onih 696 slučajih oziroma v aličnih slučajih, v katerih je bila deportacija odrejena ali se odredi do prihodnjega zasedanja kongresa.

V aplošnem je zadnji kongres sprejel le tri manjše zakone, ki se tičejo imigracije in naturalizacije:

Sprejel je zakon o znižanju naturalizacijskih pristojbin.

Sprejel je takozvani enakopravni državljanski zakon, ki daje obema spoloma absolutno iste pravice glede državljanstva.

Končno je sprejel zakon, ki daje nekaterim ruskim beguncem pravico legalizirati svoje bivanje v Združenih državah.

Zakonski predlog, ki bi dal pravico do legalizacije bivanja vsem inozemcem, ki so prišli do 1. julija 1924, ni bil sprejet, dasi je to bilo toliko zaželeno. Ta in drugi alični predlogi bodo zopet uvedeni v prihodnjem kongresu.

FLIS.

Država New York propovedala nakazanje prihodnjih mezd

Dne 1. julija 1934 je prišel v Krepot novi zakon države New York (Chilano bill), s katerim se je končala stara zloraba mnogih tihvd, ki prodajajo delavcem blago na kredit proti nakazanju mezd. Ta zloraba je povzročila mnogo težav mnogim družinam. Dobivali so zlahka kredit za nakup oblek, pohištva, zlatnine itd. proti obvezi s strani kupca in njegovih jamčiteljev, da prodajalec ima pravico do njihovih mezd, ako točno ne plača obrokov. Seveda malokdo se je zavedal, kaj tako nakazanje pomeni. Kjerkoli ni kupec plačal točno svojega obroka ali kjerkoli je nastal kak spor med kupcem in prodajalcem, je trdila enostavno obvestila delodajalca kupca, naj ustavi plačilo vseh mezd, dokler ni terjatev plačana. Delavec je na svoje začudenje našel, da tega tedna ni plače in da je morda tudi ne bo v prihodnjih tednih. In vse to je bilo zakonito in se ni dalo nič napraviti. Po sedanjem zakonu je pa nakazanje mezde protizakonito razun v onem okviru, v kolikor je dovoljena rubitev plače. To pomenja, da samo, ako delavec zasluži vsaj \$12, sme upnik odvzeti le 10% mezde, dokler ni dolg plačan.

FLIS.

Pravica nad Kamnikom

Visoko nad Kamnikom blizu Gozda stoji na samotni domačiji vdove Ivane Urhove. Tamkaj gospodari na Javorju s svojimi šestimi otroki, ki ji že vsi pridno pomagajo pri delu. Domačija je lepa, hiša lepo z opeko krita, poleg nje pa stoji veliko gospodarsko poslopje, kjer so hlevi, listnjak in skedenj pod eno slammato streho.

V noči na ponedeljek 2. julija je to gospodarsko poslopje zagorelo. Kako je ogenj nastal, še ni znano; mogoče je po nesreči zanetil domači sin, ki je spal na skednju. Domači so že spali, ko je poslopje zagorelo. Gospodinja se je prebudila ter brž sklicala vse otroke, da bi šli gasiti. Toda visoko v hribih primanjkuje vode in čeprav so prihiti kmalu vaščani iz Sel, vendar poslopja ni bilo mogoče rešiti. Pod njegovo streho je bilo preveč gorljive tvarine, lesa, slame, sena, da bi ogenj lahko zatrl. Domači sin, ki je spal na skednju, se je zadnji hip rešil. Vaščani so razbili na skednju stranska vrata, da je lahko skozi njega skočil domači sin, sicer bi bil našel sigurno smrt. Tudi hlev so s težavo odprli, da bi rešili živino, a sta bili dve kravi že tako opečeni, da so ju morali takoj pobiti, ena je zgorela, zgorelo je tudi 5 ovac in 21 kokoši. Ker je pogorelo tudi mnogo orodja, strojev, vsa letošnja mrva in mnogo krme, znaša škoda 100.000 Din. Zavarovalno pa je bilo poslopje le za 345 Din.

Veliko, 26 metrov dolgo gospodarsko poslopje je pogorelo do tal.

Smrt v Savi

V sredo 27. junija se je šel iz Ljubljane kopat v Savo pri Mednem absolvent Trgovske akademije Anton Krajca, sin lesnega trgovca in veleposestnika Krajca iz Grahovega pri Cerknici. Pred dvema dnevoma je položil maturo, čez nekaj dni je hotel domov, kjer bi kmalu imel prevzeti očetovo podjetje. Šel se je kopat v Savo s svojimi prijatelji.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Kadar so pri rudniški upravi izplačevali, je bilo v Montsouju praznično kakor na semanjo nedeljo. Iz vseh kolonij so prihajale gručice rudarjev. Blagajnikova pisarna je bila zelo majhna, zato so čakali zunaj pred vrati, stali v skupinah na pločniku in zastavljali ceste s procesijo, ki se je neprestano obnavljala. Kramarji so izkoriščali priliko, razvrstili so svoje potujoče trgovine in razpostavili vse od posode pa do suhega mesa. A najbolj so služile krčme in točilnice, kajti preden so prejeli rudarji plačo, so hodili pit zavoljo potrpljenja, potem pa, ko so se vračali, krstiti zaslužek takoj, brž ko so ga spravili v žep. Delali so se pametne, dokler se niso znašli v "Vulkanu".

Dlje ko sta se Maheu in Štefan mudila med ljudmi, bolj sta čutila, kako ta dan narašča nekakšno pritajeno ogorčenje. To ni bila tista navadna brezbriznost zaradi prejetega in spet po krčmah potrošenega denarja. Pesti so se stiskale in jezne besede so šle od ust do ust.

— Tak je res, je vprašal Maheu Chavala, ki ga je srečal pred Piquetino gostilno, da so naredili svinjarijo?

A Chaval je le jezno zagodrnjal in gledal Štefana izpod čela. Odkar so izdružili nov odkop, se je pridružil drugi zasedbi. Bolj in bolj ga je grizla zavist do tovariša, tega prišleca, ki je postal gospod in mu je vsa kolonija — kakor je dejal — lizala pete. Reč pa je še tem hujša, ker je bil Chaval ljubosumen na Štefana. Nikoli ni vodil Katarine v Requillart ali pa za nasip, ne da bi ji z ostudnimi izrazi očital, da leži z materinim najemnikom; a nato ga je le napadalo divje poželje in jo je s svojim ljubkovanjem skoraj zadušil.

Maheu ga je spet vprašal:

— Ali je Voreux zdaj na vrsti?

A ko je Chaval prikimal, čes, da je, in jima okrenil hrbet, sta se moža napotila v pisarno.

Blagajniška soba je bila pravokoten prostorček, predeljen z železno rešetko v dva dela. Na klopi vzdolj zidu je čakalo pet ali šest rudarjev, med tem časom pa je blagajnik, kateremu je pomagal neki pisar, izplačeval nekoga drugega, stoječega pred okencem s čepico v roki. Nad klopjo na levi je bil prilepljen razglas, natiskan na rumenem papirju, ves svez na sivo zadimljenem zidu. Tod mimo so hodili neprestano od jutra moške. Prihajali so po dva, trije, se ustavili in potem brez besede odhajali, zmigujoč z rameni, kakor da so jim zlomili hrbtenice.

Pred razglasom sta stala vprav dva premo-garja, mlajši z bedastim izrazom in oglato glavo, pa starejši, od starosti otopel suhec. Ne ta ne oni ni znal brati. Mlajši je črkuje premikal ustnice, stavec pa je le zagovedeno gledal. Prišlo je še mnogo drugih, ki so strmeli v list, ne da bi kaj razumeli.

— Preberi nam tu to-le, je rekel Maheu svojemu spremljevalcu, kajti tudi on ni bil nič kaj bolj vešč branju.

Zdaj je začel Štefan brati razglas. To je bilo obvestilo družbe rudarjem vseh rudnikov. Sporočala jim je, da je zaradi premale pažnje, ki jo posvečajo podporji, in ker se je naveličala nalagati jim brezuspešne globe, sklenila uvesti za kopanje premoga nov način plačevanja. Odalej bo plačevala za podporje posebej od kubičnega metra uvoženega in uporabljenega lesa, in sicer po množini, ki je potrebna za dobro izvršeno delo. Plača za hant izkopanega premoga bo seve sorazmerno znižana od petdeset na štirideset centimov glede na kakovost in oddaljenost odkopa. In precej nejasen račun naj bi dokazal, da bo to znižanje za deset centimov natanko nadomestilo plačo za podporje. Sicer pa, tako je dostavljala družba, hoteč dati vsa-

komur dovolj časa, da se prepriča o ugodnostih, ki jih nudi ta novi način, ga bo uvedla šele v pondeljek dne 1. decembra.

— Vi tam, nikar tako glasno ne berite, je zavpil blagajnik. Človek se samega sebe ne sliši.

Ne da bi se zmenil za opazko, je Štefan bral do konca. Glas se mu je tresel, in ko je končal, so vsi še dalje strmeli v lepak. Stari in mladi rudar sta stala, kakor da še nečesa pričakuje-ta; a potem sta odšla s pobešenimi rameni.

— Preklete! je zagodrnjal Maheu.

On in njegov tovariš sta sedla. Izčrpana sta povesila glave in računala. Zdržema so se vrstili ljudje pred rumenim listom. Ali se norčujo iz njih? Nikoli ne bodo mogli nadomestiti s podporjem tistih deset centimov, ki so jim jih odtrgali pri huntu. Največ, kar bodo zaslužili, je osem centimov, dva centima jim je ukradla družba, ne da bi vstela čas, ki ga bodo potratili s skrbnim delom. To so torej namerjali, skrivaj so hoteli znižati plačo! Na škodo rudarskih žepov hočejo spraviti red v svoje gospodarstvo.

— Krščen duš, krščen duš! je ponavljal Maheu in dvignil glavo. Figarji bi bili, če bi na to pristali!

Zdaj je bilo okenče prostó, pristopil je, da bi dvignil plačo. Vode odkopov so sami prihajali k blagajni in potem delili denar z ostalimi ljudmi, da niso izgubljali časa.

— Maheu in tovariši, žila Filonniere, odkop številka sedem. Sto pet in trideset frankov. Blagajnik je izplačal.

— Oprostite, gospod, je zajecjal kopač, ali ste prepričani, da se niste zmotili?

Gledal je tisto malo denarja, ne da bi ga vzel, in leden drget mu je segel prav do srca. Res, pričakoval je slabo plačo; toda tako malo bi pa vendar ne smelo biti ali pa se je bil ušel. Če bo dal Cahariji, Štefanu in tistemu, ki je nadomeščal Chavala, vsakemu, kar mu gre, bo ostalo kvečjemu petdeset frankov zanj, očeta, Katarino in Jeanlina.

— Ne, nič se ne motim, je odvrnil uradnik. Odračunati je treba dve nedelji in štiri dni praznovanja: to je devet delovnih dni.

Maheu je računal, računal in tiho seštevaj: za devet dni bi moral dobiti zase približno trideset frankov, osemnajst za Katarino, devet za Jeanlina. Kar se tiče očeta Bonnemorta, on naj bi dobil le za tri dni. A kljub temu in če prišteje še devetdeset frankov za Caharijo in za oba njegova tovariša, bi moralo biti gotovo več.

— Ne pozabite globe, je pristavil pisar. Dvajset frankov globe zaradi slabega podporja.

Kopač je obupano zamahnil z roko. Dvajset frankov globe in štirje brezdelni dnevi! Zdaj je bil račun pravičen. Če je pomislil, da je včasih prinesel tomov tudi po sto petdeset frankov, ko je oče Bonnemort še delal in ko se Caharija še ni oženil!

— Ali boste že vzeli? je zakričal blagajnik nestrpno. Saj vendar vidite, da že drugi čakajo... Če nočete, kar recite.

Ko se je Maheu odločil, da spravi s svojo veliko tresočo se roko denar, ga je uradnik zadržal.

— Čakajte, tu imam zapisano vaše ime. Toussaint Maheu, kajneda? ... Gospod generalni tajnik želi govoriti z vami. Kar noter stopite, sam je.

Omamljen je stal delavec v kabinetu, ki je bil opremljen s starim pohištvo iz mahagonija, prevlečenim z zelenim pobledelem ripsom. Pet minut je poslušal generalnega tajnika, velikega bledega gospoda, ki mu je govoril preko papirja na pisalniku, ne da bi se dvignil.

(Dalje prihodnjik.)

gre kupit kravo. Gledati moram, da me ne ukani, brez denarja ne dam ničesar. Pri vinu je taka navada, porečem."

"Človek mora imeti denar, ako gre vino kupovat," je nena-doma spregovoril kupec, kot da je slišal Matijeve misli. "To so stroški za gostilno, seveda nekaj se zasluži, pa ne več tako kot med vojno."

"Ali ste že dosti vina pokupili v teh krajih," je vprašal Matija, ko sta korakala med smrečjem in borovjem.

"O dosti sem ga že izvozil, vsako leto pridem ponj. Glejte iz tiste zidanice sem ga vzel lani osem polovnjakov," je odgovoril kupec in pokazal proti rjavi, dolgi zidanici, ki je bila samostanu podobna.

"Tam ste ga kupili? Pa to je Haptov zid, menihi so tam gospodarji in ti vsega sami popijejo."

"Tako? Pa sem ga le kupil! E, počakajte, res je, to je bilo bolj na levo, v drugem vrhu," se je v zadregi popravljal kupec.

Matija ga je pogledal od strani in ni mogel razumeti, zakaj oni skriva oči in ni več tako si-guren kakor poprej.

"Ono leto pa sem vozil tam zadaj po tistem grebenu, glejte, pri tistih palmah sem nalagal. Velik gospod je bil, skoraj tak kakor ste vi, z dolgimi brki, od katerega sem kupil. Teško smo vozili, e, slaba pota so pri vas!"

Hodila sta po ilovici, ki se je mastno svetila, in je spodrsvala, da je bilo Matiji nerodno. Vreme je bilo deževno in je vsak trenutek pretilo, da se usuje ploha. Veter je otresal listje, in mokre veje so jima škropile za vrat. Od zahodnih hribov so se gostili sivi in črni oblaki, včasih jih je raztrgal veter in pokazale so se modre lise. Bal se je, da ju ne bi močilo. Vraga, navsezadnje bo kupec slabe volje, vino mu bo kisló, in iz kupčije ne bo nič.

"Daleč imate gorice, ali sva kmalu tam?"

Kupec je postajal zamišljen in zdelo se je, da mu nekaj ni po volji. Nemirno je gledal okrog sebe, kot bi iskal grmovja, kamor bi skočil.

"Sto vravog, tak korenjak kot ste vi, menda vas saj ne bole noge? Še tistile hrib morava prekoračiti, glejte, za bukovjem je moja bajta, saj vidite smreko zraven nje."

"Daleč je in strmo, da sem vedel, pa bi se premislil. E, vreme je slabo!"

"Tega bi se bali! Ali niste junak! Nisem mislil, da se krčmarji tako boje vode, no, saj je prav tako," se je šalil Matija.

"Saj rad hodim, seveda po kosilu!"

"Takle sprehod je nekaj zdravega, po njem se lahko pije."

"Kajpada, če je klobasa v kanirji, veste, jaz rad kaj zagriznem."

"Nekaj se bo že dobilo, saj ima viničarka kokoši."

Pot se je zavila navkreber, zagazila sta v rjavo blato, ki je napolnilo kolovoz. Sta sta po robu med goricami, kjer je stala na levi strani lesena kočica, vsa prihuljena pod slamnato streho, in poleg nje star oreh s suhimi vejami, ki so nerodno štrlele v zrak.

"Skoro sva na vrhu, poglejte, kako je lep razgled!"

Matija se je obrnil in pokazal proti severni strani.

"Tam teče Mura med vrbjem in jagnedi, in naprej je Prekmurje."

"Da, kaj bi ne videl! Tam sem doma, tako na levo od Murske Sobote, pa se ne vidi, vas je skrita za drevjem. E, tam so lepa polja, lepa živina! Štiri konje imam, krave, teleta!"

"Ta je pa bogat," si je mislil Matija. "Koliko ima! Dobro, da sem naletel nanj v tej krizi, ko vse prodaja; gledati moram, da mu bo vino všeč. Škoda, da nisem vzel kaj s seboj! Po harmonike bi poslal."

Prišla sta zopet do viničarije, dolge in obite s trhlili hlodi. Okoli praga so se gnetli otroci, raztrgani in napol nagi.

"Dajte mi penize, saj so mama rekli, da jih imate!"

Kupec je potegnil listnico in začel po njej brskati.

"E, deca, samo debel denar imam, ko bom zmenjal —"

"Pa debelega dajte, saj ga tudi vzamemo," se je oglasila večja deklica s pegastim obrazom in rumenimi lasmi.

Čikaška razstava: Trije novi plavaški šampioni. Spodaj je Jack Medica (Slovenec?) iz Seattla, Wash.

HUMOR

Pri vojnikih

Stotnik je z rekrutom B. zelo obziren. Pri ložnosti mu reče: "Vaši pa danes zelo slabo osna spod baron."

Potem pa se obrne k mu sosedu:

"Ti si pa prav tak pr"

Glavno je pes

— Sosedu so povozili bo potra, ko zve, kaj si dilo njenemu ljubljencu.

— Ne smeš ji tega kar naravnost.

— Seveda ne. Najprvem, da so ji povozili

Praktičen deček

— Lepo je od tebe, M si se prišel igrat z naš kom. Ali ve tvoja mati, nas?

— Da, gospa, in ma je dejala, da dobim pri južino in večerjo.

V JUGOSLAVIJI

Na Hitrem Ekspresnem

ILE DE FRANCE

JULIJA 28.—AVGUST

SEPT. 8.

PARIS

AVGUSTA 11.—AVGUST

CHAMPLAIN

AVGUSTA 4.—SEPT

Znižane cene v vse kraje v J

Za poštene in potne liste vpi

publikacije agencije

LEO ZAKRAJSKI

General Travel Service

302 E. 72nd St., New York

French

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča d

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrva-slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLA S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na želje tudi vsa ustmena pojava

Marko Komar:

KUPEC

Hudo je gledal kakor medved, ko mu je žena omenila, da bo moral prodati vino, ker tako ne gre več. Klobuk že nosi dve leti, kostuma sploh nima, čevlje pa razhojene, da si niti med ljudi ne upa. Tako je tožila in venomer vzdihovala:

"Oh, zakaj nisem vzela bogatega Tomaža, pri njem bi imela nebesa!"

Jezno je zagodel Matija, čes, da mu je to že stokrat povedala in da lahko kar takoj gre k tistemu mesarju zavaljenemu. Vino že ne bo prodal, kaj takega se še ni slišalo, da bi pošten človek, ki ni žid in ne kramar, prodajal zlato vinsko kapljico. Kar ga ne bo izpil sam, ga bodo dobri ljudje, saj ima v naertu, da povabi drugi teden nekaj vin-skih bratov.

Cez tri dni pa se je premislil. Upniki so hodili v hišo, in vsak je hotel imeti svoj denar. Zato je zaklel:

"Pa naj gre vino, ako že vse hudič jemlje! A zastoj ga ne bom dajal, presneto mi ga bo plačal, kdor ga bo hotel piti!"

In kakor nalašč je čez tri dni potkal na vrata neznan možak; bil je srednje velik, rdečega obraza, s širokimi brki in je povedal, da je tam pri tisti hiši, kjer

raste na dvorišču velika izabela, zvedel, da je tu dobro vino naprodaj, pa je prišel pobarat. Klobuk z zelenim trakom je pustil na glavi in zavijal je po prekmursko. Bahato se je razkoračil, potisnil roke v hlačne žeje, da se mu je zasvetila debela veriga na napetem trebuhu. Pravil je, da ima že dve sto let staro gostilno, vsak mesec gredo najmanj trije polovnjaki, včasih pet, kadar je semenj.

"Seveda imamo vino," je hitela žena, "prav dobro vino, in vse prodamo. Saj smo že imeli kupca v jeseni, a smo raje počakali, da se vino očisti. Sedite, ali ste že južinali?"

Kupec je odgovoril, da ima rad solato z jajci in da pojde v restavracijo na kosilo. Ali ker se je žena bala, da bi utegnil kdo drugi prestreči bogatega kupca, mu je sama ponudila obed.

"Kaj bi hodili drugam, bom že jaz napravila malenkost, takoj bo gotovo! In potem vas bo on peljal v gorice, da pokusita, gotovo vam bo vino ugažalo, nikjer nimajo tako sladkega."

Matija je sicer gledal postrani nevaženega gosta, a ker je sprevidel, da ni drugače, se je udal.

"Ti kar pojdi z njim, saj je videti zanesljiv človek, ki bo takoj plačal. Poglej, kakšna sem, cunje so me," je žena šepnila,

ko se je mož še zmiraj obotavljal. Vzel je palico v roke.

"Pa pojdiva, gospod Prekmurec. Vreme je bilo sicer lahko lepše, pa saj sva kmalu v goricah."

Šla sta med hišami in vrtovi, izogibala se blatu, ki se je razlezlo po ulicah, in bila kmalu zunaj vasi.

"Od kod ste že doma?" je vprašal Matija kupca, ki je nekam tuje in nezaupno korakal za njim. Zdel se mu je slabe volje, in je pripisoval to grdi in blatni poti, ki je šla navkreber med razdrtim bregom in trnjem.

Od Murske Sobote sem, iz Brezovice. O pri meni se dosti iz-pije, vsak dan nastavim kak sod, tudi mesnica mi gre dobro, hvala Bogu! Pa žena mi pomaga, otroci so, seveda skrbi, pa zaslužek je dober!"

Kupec je govoril naglo, kot bi imel naučeno, in je pogrezal palico v rjavo ilovico. Pravil je o svojih domačih razmerah, da ima dva hlapca, da bo dal hčerko v šolo, da imajo njegovi gostje radi močno vino.

"Ne bo slabo," si je mislil Matija, ki ni dosti poslušal zgovornega tujca, "denarja ima precej in bo lahko takoj plačal. Bog ve, da bi drugače ne prodajal! Videti je pošten človek, menda ni kak kolofotkar. Sicer pravijo, da ima Prekmurec kruh v torbi in pamet v glavi, kadar